

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Кафедра соціальної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

освітнього компонента «Науково-дослідна практика»

для другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузь знань: 23 Соціальна робота

спеціальність (спеціальності): 231 Соціальна робота

освітня програма (освітні програми): Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 25 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри С.К.К. (підпис)

Полтава – 2022

1. **Назва освітнього компонента.**
Науково-дослідна практика
2. **Тип освітнього компонента.**
Обов'язковий
3. **Рік (роки) навчання.**
1
4. **Семестр / семестри.**
1
5. **Кількість кредитів ECTS.**
6
6. **Відомості про викладача (викладачів).**

Караман Олена Леонідівна – ректор, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки, e-mail: karaman.olena.lnu@gmail.com

Юрків Ярослава Ігорівна – проректор з науково-педагогічної роботи, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної педагогіки, e-mail: yurkiv.yara@gmail.com

Островська Наталія Олександрівна – в.о. завідувача кафедри соціальної педагогіки, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: nata_ostrovska@ukr.net

Краснова Наталія Павлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: krasnova.natulya@gmail.com

Отрощенко Наталія Леонідівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: nataliy29ot@gmail.com

Степаненко Вікторія Іванівна – в.о. директора навчально-наукового інституту педагогіки і психології, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної педагогіки, e-mail: viktoriyalnu@gmail.com

Литвинова Наталія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: litvinovan76@gmail.com

Мальцева Ольга Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: olga786360@gmail.com

Харченко Людмила Георгіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: lyudmula.kharchenko@gmail.com

Шабасєва Наталія Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки. e-mail: nataliya.shabaeva@gmail.com

Тунтуєва Світлана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: svitlana.tuntueva@gmail.com

Сьомкіна Інна Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки, e-mail: syomkinna21@gmail.com

7. **Очікувані результати навчання.**

Вивчення курсу сприяє:

Формуванню інтегральної компетентності: здатності вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки і психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Курс сприяє формуванню

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальних компетентностей:

СК 1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів міждисциплінарного дослідження, у тому числі методи математичної статистики, кількісні соціологічні методи, доказові методики і техніки практичної діяльності стосовно завдань соціальних, соціально-педагогічних і психологічних фундаментальних і прикладних досліджень.

СК 2. Здатність до виявлення, теоретичного, методологічного та емпіричного аналізу актуальних проблем соціальної роботи, соціальної педагогіки і психології, факторів досягнення соціального і психологічного благополуччя різних груп населення.

СК 15. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність у сфері соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології..

У процесі проходження практики у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти формуються такі *програмні результати навчання*:

ПРН 1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 2. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.

ПРН 3. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН 4. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних і психологічних послуг та управлінських рішень.

ПРН 5. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН 6. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

ПРН 8. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПРН 9. Уміти організовувати та проводити соціальне/ соціально-педагогічне/ психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 10. Розробляти програми соціально-психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування, тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 12. Розробляти, апробувати і втілювати соціальні проекти і технології.

ПРН 13. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою як усно, так і письмово.

Soft skills: уміння вирішувати складні проблеми; працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати; гнучкість, швидка адаптація до змін, оцінка та прийняття рішень та ін.

8. Передумови (актуальні знання, необхідні для опанування освітнього компонента).

Методологія та методи міждисциплінарного дослідження, Інформаційно-комунікативні технології в професійній та науковій діяльності, Іноземна мова для академічної та професійної комунікації.

9. Зміст освітнього компонента.

9.1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета практики – закріплення у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота знань з теорії соціальної роботи, соціальної педагогіки, практичної психології і методології побудови наукової роботи, удосконалення і

розвиток готовності до дослідницької діяльності, використання сучасних методів, засобів і технологій в науково-дослідницькому процесі, оволодіння загальноприйнятими принципами й процедурами організації науково-дослідницької роботи, добору фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи.

Основними завданнями практики є:

1. Ознайомлення зі структурою, науковою проблематикою, результатами роботи підрозділів, які здійснюють науково-дослідну діяльність щодо обраного здобувачем напряму досліджень.
2. Вивчення вітчизняних та іноземних джерел за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри та відповідно до стану розробленості обраної наукової проблеми, окреслення основних завдань кваліфікаційної роботи, оволодіння методикою обробки та аналізу статистичних даних.
3. Проведення експериментального дослідження, аналіз й апробація основних теоретичних і практичних результатів магістерської роботи (у формі виступів на конференціях / семінарах / Днях науки університету, написанні наукових статей / тез / методичних рекомендацій тощо).
4. Розвиток творчої ініціативи й конкретних дослідницьких умінь у професійній діяльності, використання здобувачами знань, отриманих упродовж навчання у ЗВО та під час проходження практики, у процесі подальшої науково-дослідної діяльності.

9.2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Базою для проходження науково-дослідної практики здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота за програмою підготовки «Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія» є кафедра соціальної педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Крім того, здобувач має право пройти практику на аналогічних інших базах практики за персональним вибором на підставі укладеної між університетом і відповідною базою практики угоди. Підставою для вибору баз практик є наявність необхідних умов роботи фахівця з соціальної роботи/ психолога / соціального педагога, її соціально-психологічний / соціально-педагогічний / соціальний зміст, реалізація різноманітних напрямів, форм і методів організації науково-дослідної діяльності. Базами практики можуть бути структурні підрозділи в інших ЗВО України чи за кордоном, науково-дослідні установи, організації, фонди, лабораторії тощо, які здійснюють відповідну науково-дослідну діяльність.

9.3. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

№ з/п	Етапи проходження практики та види діяльності здобувачів	Розподіл годин між видами роботи
<i>I етап – організаційний</i>		
1.	Консультативне засідання з метою ознайомлення з програмою практики, отримання завдань та форм звітності	5
2.	Обговорення програми практики здобувачів з науковими керівниками	5
Разом		10
<i>II етап – основний</i>		
1	Щоденник проходження практики, складання календарного плану роботи проходження практики.	30
2	Аналіз функцій і напрямів науково-дослідної роботи на базі практики	30
3	Опрацювання джерел з теми кваліфікаційної роботи, оволодіння загальними принципами і процедурами добору фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи, методами математичної обробки даних	40
4	Підготовка плану-конспекту виступу з теми дослідження на	30

	Днях науки університету / конференції / семінарі тощо	
5	Підготовка статті / тез / методичних рекомендацій тощо до друку.	30
Разом		160
<i>III етап – підсумковий</i>		
1.	Презентація результатів практики на кафедрі	5
2.	Підготовка та подання звіту про проходження практики	5
Разом		10
Усього		180

9.4. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика є невід'ємною частиною ОПП та обов'язковим елементом у підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Загальне керівництво практикою здобувача покладається на завідувача кафедри. Безпосереднє керівництво практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики здобувача здійснює науковий керівник.

Документи з організації та проведення практики є: наказ про практику, індивідуальні звіти здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти про проходження практики, протоколи засідань кафедри про затвердження звітів здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня про проходження практики.

9.5. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

1. Щоденник і календарний план проходження практики (затверджена форма у Положенні про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»).
2. Аналіз функцій і напрямів науково-дослідної роботи на базі практики (вивчення функцій і напрямів науково-дослідної роботи наукового відділу, кафедри соціальної педагогіки, науково-дослідного центру з проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи НАПН України на базі університету, ознайомлення з системою роботи наукової бібліотеки, цифрового репозиторію університету, доступу до баз даних, веденням автоматизованого каталогу літератури та методикою пошуку необхідних джерел; вивчення нормативно-правових актів, що визначають зміст науково-дослідної роботи на кафедрі, вивчення здобутків кафедри, системи науково-дослідницької діяльності викладачів і здобувачів кафедри; визначення її переваг та недоліків, участь у засіданні кафедри, внесення пропозицій. Аналіз функцій і напрямів науково-дослідної роботи інших баз практики проходить за аналогічною схемою і передбачає вивчення функцій і напрямів їх структурних підрозділів, які здійснюють науково-дослідну роботу).
3. Опрацювання джерел з теми кваліфікаційної роботи, оволодіння загальними принципами і процедурами добору фактичного матеріалу для виконання дослідження, методами математичної обробки даних;
4. Підготовка плану-конспекту виступу на Днях науки університету / конференції / семінарі.
5. Вивчення вимог до написання наукової статті / тез / методичних рекомендацій тощо, дотримуючись норм, які висуваються до такого типу робіт та враховуючи специфіку теми кваліфікаційної роботи. Підготовка статті / тез / методичних рекомендацій тощо до друку.
6. Звіт про проходження практики.
7. Характеристика роботи здобувача з бази проходження практики (затверджена форма у Положенні про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»).

9.6. ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Під час проходження практики здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти зобов'язані:

- своєчасно прибути на базу практики;
- ознайомитися з правилами техніки безпеки, охорони праці, внутрішнього трудового розпорядку закладу та дотримуватися їх;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики;
- у повному обсязі виконувати передбачені програмою практики завдання;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію;
- презентувати результати проходження практики на кафедрі.

9.7. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ

Керівники практики зобов'язані:

- ознайомити здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з програмою практики, метою, завданнями, критеріями оцінювання, формою звітності;
- контролювати своєчасне прибуття здобувачів до баз практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики;
- забезпечувати якісне проходження практики відповідно до затвердженої програми;
- надавати методичну допомогу під час виконання завдань практики;
- проводити консультації;
- брати участь у настановчій та звітній конференціях.

10. Список рекомендованої навчальної літератури.

Основна навчальна література

1. Болкотун З.А. Стандарти оформлення бібліографічних посилань. URL: https://www.nas.gov.ua/publications/books/series/9789660247048/Documents/2018_15/18_15_Bolk.pdf
2. Караман О. Л., Курило В. С., Савченко С. В. Досвід діяльності Науково-дослідного центру з проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи НАПН України (на базі ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка») в умовах гібридної війни на сході України. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Педагогічні науки. 2018. №8 (322) листопад 2018. Ч. II. С. 125–134.
3. Караман О. Л., Савченко С. В. Розвиток теорії соціалізації особистості в умовах гібридної війни. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка (педагогічні науки)*. 2017. №1 (306) лютий 2017. Ч. I. С. 57–65.
4. Караман О. Л., Савченко С. В. Трансформація системи вищої освіти в умовах інформаційного суспільства та зовнішніх викликів. *Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції* : зб. наук. праць / За заг. ред. ред. В. С. Курила, С. В. Савченка, О. Л. Караман. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. С. 155–166.
5. Корнєшук В. В., Колодійчук Ю. В., Боделан М. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників: монографія / [Гол. ред. В. В. Корнєшук]. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2018. 296 с.
6. Краєвський В. М., Остапенко Я. О., Параниця Н. В. Статистика: навч. посіб. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 218 с.
7. Методичні рекомендації з оформлення міжнародних стилів цитування та посилання в наукових роботах. URL: <http://surl.li/aiduw>

8. Положення про організацію та проведення практики здобувачів вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». URL: http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/poloj_praktyka_june2021.pdf
9. Семигіна Т. В. Організація практики студентів спеціальності «Соціальна робота»: досвід України. *Pedagogical concept and its features, social work and linguology*: monograf. Dallas: Publisher Primedia eLaunch LLS, 2020. DOI:10.36074/pcaifswal.ed-1
10. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України № 556 від 24.04.2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/06/231-sotsialna-robota-magistr.pdf>
11. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія галузі знань 05 Психологія для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ МОН України № 564 від 24.04.2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/053-psikhologiya-mag.pdf>
12. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.
13. Karaman O, Yurkiv Ya. Transformation of the higher education system in the conditions of the hybrid war in the east of Ukraine. *Educational Studios: Theory and Practice*: monograph / edit. S. T. Zolotukhina, I. M. Trubavina. – Prague-Vienna: Premier Publishing, 2018. P. 9-19.
14. Sheppard R. (2020). Social work theory and methods: The essentials, Aotearoa New Zealand Social Work, 32 (1), <https://doi.org/10.11157/anzswj-vol32iss1id712>
15. Kourgiantakis T. & Eunjung L. (2020). Social work practice education and training during the pandemic: Disruptions and discoveries. *International Social Work*, 63 (6), 761 – 765. <https://doi.org/10.1177/0020872820959706>.

Додаткові джерела

1. Березовська, Л. І. Формування комунікативно-мовленнєвої діяльності у процесі практичної підготовки майбутніх соціальних працівників. *Virtus*. 2019. № 35. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/3260>
2. Семигіна Т. В. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
3. Семигіна Т. В., Карагодіна О. В., Дворяк С. В. Цифровий формат досліджень із соціальної роботи: рефлексії практичного досвіду. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Вип. 3 (132). Одеса, 2020. С. 89 – 97. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-3-10>
4. Як досліджувати публічні простори в Україні: напрями і методи: практичний посібник / Кушніренко О., Петренко-Лисак А., Шутюк О. К.: ВАДЕКС, 2020. 38 с.
5. Proctor E. The Pursuit of Quality for Social Work Practice: Three Generations and Counting. *J Soc Social Work Res*, 8 (3): 335–353. DOI: 10.1086/693431

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Міністерство освіти і науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua>
4. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
5. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи URL: <http://www.psyua.com.ua/>
6. Бібліотека Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://libr.luguniv.edu.ua/>
7. Цифровий репозиторій Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/>
8. National Association of Social Workers. Social Work Practice. URL: <https://www.naswnyc.org/page/420>

9. Society for Social Work and Research. URL: <https://secure.sswr.org/about-sswr/>

11. Технології викладання та атестації.

Діяльність здобувача освіти:

- самостійне конспектування першоджерел та їх аналіз;
- виступ з повідомленням;
- виголошення доповіді;
- участь у дискусії;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання завдань самостійної роботи.

Поточний контроль:

контроль своєчасного прибуття здобувачів до баз практики та її систематичне відвідування, виконання програми практики, строків її проведення, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики.

Форма семестрового контролю:

Диференційований залік.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	зараховано
75-82	C		
63-74	D	задовільно	зараховано
50-62	E		
21-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним виченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним виченням дисципліни

12. Критерії оцінювання.

Семестрову рейтингову оцінку розраховують, виходячи з критеріїв:

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів
Якість щоденника практики. Коректність планування різних видів діяльності та підсумків про їх виконання в щоденнику практики	10
Аналіз функцій і напрямів науково-дослідної роботи на базі практики	15
Опрацювання джерел з теми кваліфікаційної роботи, оволодіння загальними принципами і процедурами добору фактичного матеріалу для виконання дослідження, методами математичної обробки даних	15
Апробація основних результатів досліджень:	50
- Підготовка плану-конспекту виступу на Днях науки університету / конференції.	25

- Вивчення вимог до написання наукової статті / тез, дотримуючись норм, які висуваються до такого типу робіт та враховуючи специфіку теми кваліфікаційної роботи. Підготовка статті / тез до друку.	25
Звіт про проходження практики	10
Разом	100

Здобувачам вищої освіти, які навчаються за програмами академічної мобільності та пройшли практику в інших закладах вищої освіти України або за кордоном, можуть бути зараховані її результати відповідно до встановленої процедури зарахування результатів навчання.

12. Мова викладання.
Українська